

OBLIT

Tot va començar aquell dilluns de finals de novembre, quan la meva germana Conxi em va trucar a la feina:

- Que la mare s'ha trencat el fèmur, Joan. Ens veiem a l'hospital.

Recordo vagament l'espera a urgències fins que va sortir del quiròfan, la conversa de tots quatre germans amb el metge que l'havia operat i, ja més tranquils, les decisions de darrera hora i els compromisos de cadascú fins que la mare s'hagués recuperat del tot.

El que recordo perfectament és les ganes que tenia d'arribar a casa, de parlar amb la Laura i veure l'Oriol ni que fos un moment abans de posar-lo al llit.

En obrir la porta del pis i sentir les veus de la Laura i l'Oriol des de la cuina, els tràfecs i l'angoixa de les darreres hores van passar a ser, només, un record.

Més tard, amb l'Oriol al llit, vaig explicar-ho tot a la Laura mentre sopàvem.

- Hem quedat que un cop per setmana l'aniré a veure. Si entre tots no la distraiem una mica es morirà d'avorriment- li vaig dir a la Laura.
- Ja ho pots ben dir. Amb el que li agrada voltar, a ella.
- Hi aniré passat demà. Voldràs venir?
- Si vingués jo hauria de ser amb l'Oriol. L'hospital no és el millor lloc per a un nen de tres anys...
- Vols dir que no el podrà veure ni una vegada fins que surti?
- Més endavant, quan es trobi millor. De moment, podeu aprofitar per xerrar de les vostres coses, mare i fill.
- Pots comptar! Segur que tot el que em dirà ja ho he sentit vint vegades.
- No siguis tan negatiu, Joan. I si et sorprèn amb alguna cosa nova?
- Et convido a sopar on vulguis. Tu i jo sols, per celebrar-ho.
- Fet!

Les primeres setmanes a l'hospital van transcórrer tal i com m'esperava. Fins que un dia, quan ja era a casa, en obrir la porta, vaig sorprendre la mare provant d'amagar al calaix una fotografia que tenia a la ma. La vaig agafar per ajudar-la, i abans de desar-la me la vaig mirar. Cosa estranya, no l'havia vist mai abans.

Era molt antiga. S'hi veia un jove d'uns vint anys vestit de soldat esforçant-se per mantenir els ulls oberts tot i que el sol li venia de cara. Al darrera encara s'hi podia llegir "no t'oblidaré mai" i més avall "Joan".

- Qui és, aquest Joan?
- El meu primer promès.
- Em vas posar com el teu primer promès?
- Sí - va fer la mare amb un somriure entremaliat.
- I el pare no hi va trobar res a dir?
- Mai no en va saber res. De fet el teu nom el va proposar ell, per posar-te com el seu pare, el teu padrí.
- Tens raó, ja no ho recordava. Però no fugis d'estudi, que m'has d'explicar tota la història.

Sense mes preguntes, el seu relat va fluir amb la força d'allò que ha estat massa temps esperant per sortir. Mai no havia sentit la mare parlar d'aquella manera. La seva mirada semblava perduda en algun racó del seu interior.

El quadre de la guerra que va dibuixar, no s'assemblava gaire a la imatge de privacions i conflictes que sempre els havia sentit al pare i l'oncle Miquel. Més aviat semblava un oasi de llibertat abans del desert de la postguerra, si més no al poble de l'interior de Girona d'on és la mare. Particularment per a les noies de la seva edat. Hi havia una permissivitat que en acabar la guerra va ser substituïda per un control estricte.

El xicot de la fotografia va passar pel poble camí de l'exili, i s'hi va quedar prou temps per provocar i compartir una passió difícil d'oblidar. Va prometre tornar a buscar-la així que pogués, i li va deixar la fotografia per si de cas tardava, que ella mateixa anés a preguntar per ell als seus pares a la casa que hi sortia. I sí, mirant-ho be es podia llegir el carrer i el número a la paret de la casa davant de la qual posava, dret, el soldat.

La postguerra va ser dura per a tothom. Per a una noia de dinou anys, tancada en un poble que s'havia convertit en una presó, gairebé insuportable. No és estrany que, dos anys després del final de la guerra, acceptés la proposta de matrimoni d'un amic d'en Miquel, el seu germà gran. El que amb el temps va ser el meu pare, era d'un poble de Tarragona, però vivia a Barcelona i això va agradar molt a la mare.

- Sempre havia cregut que tu i el pare n'estàveu molt, l'un de l'altre- vaig dir-li.
- I no t'equivocaves. Amb els anys me'l vaig arribar a estimar potser més i tot que ell a mi. El teu pare era un bon home, i els esforços per pujar quatre fills si no acaben amb una parella, la uneixen més. Els primers mesos de viure a Barcelona sí que hi vaig pensar alguna vegada en en Joan, però després...

- I que t'ha fet tornar a pensar-hi?
- Mort el teu pare, quan m'hi vaig veure en cor, vaig regirar tot el pis de dalt baix, endreçant, llençant...
- Ja me'n recordo. Aleshores va aparèixer la fotografia...
- No hi havia pensat potser en trenta anys, però de sobte em va tornar tot a la memòria. I se'm van acudir altres explicacions pel seu silenci diferents de que fos mort o s'hagués oblidat de mi.
- Com ara?
- I si m'havia escrit i els meus pares havien destruït la carta?
- És possible. Llàstima que no els ho preguntessis mentre encara eren vius.
- Aleshores vaig pensar: ara sóc lliure. Puc anar-hi i preguntar. Qui sap si encara queda algú que en sap alguna cosa. Però no vaig gosar...

Què podia fer que no fos oferir-me per acompanyar-la en l'aventura així que es posés be? Em vaig entusiasmar tant amb la idea, que ho vaig encomanar a la Laura. Així que vam decidir anar-hi tots tres i, en acabat, ella i jo aniríem a celebrar-ho.

Hi vam anar el divuit de juliol de 2001. Vam entrar al carrer pel cantó del número u. Buscàvem el vint-i-set. Feia la impressió que de cases com la de la fotografia no en devien quedar gaires. A banda i banda, blocs de pisos d'antiguitats diverses donaven testimoni que allà, com a tota la ciutat, els especuladors havien fet un gran treball. Vaig prendre nota que la casa del número vint semblava prou antiga per ser de l'època. A l'altra banda del carrer, un bloc de pisos força nou feia cantó, amb el número vint-i-cinc. A continuació hi havia un carrer, i la següent era una illa sense cases, amb un mercat.

La mare i jo vam mirar l'edifici del mercat per totes bandes, fins que hi vam veure una data a la façana: 1956. La Laura havia desaparegut. Jo em vaig quedar palplantat mirant la mare. Ella es mirava el mercat, les cases del voltant, la fotografia que no havia deixat en tota l'estona, i finalment a mi, com si em demanés: i ara, què?

Sort que la Laura va tornar a aparèixer.

- On t'havies ficat?- vaig dir per dir alguna cosa.
- He anat a preguntar al número vint.
- I què?
- Doncs res. La dona que ha obert la porta deu tenir uns cinquanta anys. Sempre ha viscut aquí, amb els seus pares, que ja són morts. Els havia sentit parlar de la família del vint-i-set. Republicans, com ells. Acabada la guerra tots es van

exiliar. Els seus pares van anar al Marroc, i van tornar l'any cinquanta. Al vint-i-set no hi vivia ningú, ni hi van veure aparèixer cap persona quan van enderrocar la casa, buida i molt malmesa, per construir el mercat. Mai van saber si el fill va sobreviure o no a la guerra.

- Ja ho veus, mare. Encara que haguessis vingut la primera vegada que hi vas pensar, no l'hauries trobat.

Érem tots tres aturats al xamfrà del mercat, si fa no fa on anys enrera devia acabar la casa número vint-i-set.

- Quina llàstima. El que prometia ser una recerca d'allò més emocionant, ha acabat en no res, i amb la mare decebuda - vaig xiuxiuejar a la Laura.

Parlar baixet era ben inútil, ja que la mare, amb la mirada fixa en la fotografia d'en Joan, no s'adonava de res del que passava al seu voltant.

- I ara què fem?- vaig preguntar finalment.
- Portar la teva mare a casa i anar a sopar. Convides tu, recordes?
- Ja no hi pensava. On vols anar? I l'Oriol'
- No pateixis per res. L'Oriol dormirà amb el seus cosins, i la taula està reservada. Tu només m'hi has de portar.

De cop la mare va començar a caminar lentament, i jo anava a seguir-la, però la Laura em va aturar, assenyalant-me amb el dit la paret.

- T'hi havies fixat?- em xiuxiuejà.
- Ostres, no. Molt oportú!- vaig fer jo en veu molt baixa.

Vaig posar-me al costat de la mare, li vaig passar el braç per l'esquena i li vaig dir:

- Has vist el nom del carrer?

Ella va somriure per primera vegada en molta estona. Un somriure trist, a la vegada que anava fent a bocins la fotografia que encara tenia a la ma. Finalment la va llençar a la paperera que hi havia just a sota la placa on hi deia "Carrer de l'Oblit".

Anna Masip